

Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- Styra jordbrukspolitiken i hållbar riktning är inte lätt – svensk avhandling i hållbarhetsvetenskap med betodling som exempel
  - Små regioners innovationspolitik utgår ifrån de lokala starka sidorna – läs senaste numret av *Alue-Integraattori*
  - ”I landskapen borde finnas en stark landsbygdsorganisation” – Uusitalo under Road Show-seminarium i S:t Michel
  - Skärgårdarna Sveriges mest företagstata region
  - Fibernätet måste vara helt öppet anser fiberkabelförespråkare
  - Läs även detta: **Bäst vara gymnasieelev i glesbygd **”Bra planering lönar sig alltid!” – *endagskurs om grunderna i projektplanering* **Intresserad av Specialyrkesexamen för landsbygdsutvecklare? **Webbplatsen *Landsbygd.fi* förbättras – *ge feedback!* **Sydkusten söker planerare* **Personalskifte inom aktionsgruppen I samma båt* **Årets första nummer av Uutiskirje*
-

STYRA JORDBRUKSPOLITIKEN I HÅLLBAR RIKTNING ÄR INTE LÄTT – SVENSK AVHANDLING I HÅLLBARHETSVETENSKAP MED BETODLING SOM EXEMPEL

Hållbarhetsvetenskap är ett nytt och tvärvetenskapligt forskningsämne vid Lunds universitet, med målet att ta fram metoder och verktyg som fungerar i den svårnavigerade verkligheten och därmed hjälpa politiker och andra att styra mot ett mer hållbart samhälle. För att lyckas måste man, enligt forskaren Barry Ness, inse den oerhörda komplexiteten och samordna kunskaper från alla relevanta områden: teknik, miljö, ekonomi och mänskligt beteende. I sin avhandling *Sustainability of the Swedish Sugar Sector: Assessment Tool Development and Case Study Appraisal* tar Ness den skånska betodlingen som exempel. Å ena sidan är det dyrare att odla socker i Skåne jämfört med i t.ex. Brasilien och Afrika, men å andra sidan vill Europa inte vara helt importberoende när det gäller socker. Men när nu EU, efter att Världshandelsorganisationen WTO hotat med sanktioner, minskat betkvoten för bönderna i Europa, har det då ökat hållbarheten? Frågan är inte lätt att besvara. De skånska bönderna har ersatt betorna med andra grödor och då framförallt med vete. Höga spannmålspriser gav god ekonomisk utdelning på vetet för bönderna, men att räkna ut miljöeffekten av ökad veteodling och minskad betodling är lättare sagt än gjort. Barry Ness har fått ta till nya metoder. Med hjälp av GIS – geografiska informationssystem – har han beräknat hur stor bränsleåtgången och utsläppen är i samband med transporten av betor från fälten till sockerbruken. Men inte heller det räcker för att avgöra om skånskt lantbruk bidrar till en hållbar utveckling, utan man borde också väga in sådant som folkhälsa och ställa sig frågan om vi över huvud taget skall konsumera så mycket socker som vi gör i dag. Någon fullständig bild av betodlingens och det skånska jordbrukets hållbarhet ger inte Ness’ avhandling, vilket inte heller är ambitionen. Hans främsta syfte är att visa hur komplex bilden är. Man måste vara medveten om de ständiga förändringar som pågår och att olika beslut ofelbart leder till motreaktioner

och strategier för att balansera förluster som olika grupper upplever. ”Det är ett globalt samspel som vi måste få att fungera. Europas självförsörjning av socker blir en kostnad för de afrikanska bönderna med ett globalt perspektiv. Om vi vill uppnå en hållbar utveckling, måste vi göra klart för oss vems utveckling vi pratar om, den skånske eller den afrikanske bondens”, säger Barry Ness, som ändå är optimistisk när det gäller att lösa klimatfrågan. Det pågår viktiga experiment med att få människor att delta och samarbeta i olika hållbarhetsprocesser, där en hållbarare och rättvisare sockerproduktion i världen är en sådan process. Uppgifterna är från Lunds universitets meddelande (från 12.12.2008) och finns under webbadressen http://www.lu.se/o.o.i.s?id=708&news_item=3223.

SMÅ REGIONERS INNOVATIONSPOLITIK UTGÅR IFRÅN DE LOKALA STARKA SIDORNA – LÄS SENASTE NUMRET AV *ALUE-INTEGRAATTORI*

Som en del av det nationella regioncentraprogrammet fungerar bl.a. ett nätverk för små regioner, där man inom verksamheten analyserat de små regionernas innovationsmiljöer. Då det gäller utvecklandet av små regioner, framträder förmågan att kunna anknyta till kunskaps- och kompetenskällorna. Men för företag inom regionen, p.g.a. sina resurser, nätverk och innovationsverksamhetens natur, är det ofta svårare att utnyttja den nationella innovationspolitikens instrument. Utmaningen kan då bemötas genom att skapa förmedlarorganisationer och nätverk, samt genom att utöka de lokala resurserna för att utveckla innovationsverksamheten. All företagsverksamhet är ju inte till sin kompetensgrund vetenskapsdriven och behöver inte vara koncentrerad till stora universitetscentra för att lyckas. En del innovationer grundar sig på inläring och utveckling i praktiska processer och då framträder företagets förmåga att ta in och i bruk nya innovationer, samt skaffa kunskap som behövs för innovationsverksamheten. Utvecklingsarbete som utgår ifrån innovationer, grundar sig även i små regioner på kluster. Men i små regioner finns emellertid inga ”genuina” kluster, utan det är då klokare i utvecklingsarbetet att tala om s.k. minikluster som samlar ihop lokala aktörer inom samma bransch eller annars samma intressen och behov. Inom små regioner har minikluster varit rätt framgångsrikt. Förutom det här ämnet, om de små regionernas innovationspolitik som tar avstamp i lokala krafter, kan man i tidningen bl.a. läsa om analyser från regionerna år 2020, att nedgången i ekonomin påverkar programarbetet, att samarbetet inom nordiska regionpolitiken förnyas en aning, att arbets- och näringsministeriets regionpolitik skapar en gemensam syn på regionernas utveckling, att landskapens ekonomi försämras i jämn takt och att regionernas strukturer förändras i tillväxt och nedgång. *Tidningen Alue-Integraattori 2/2008 kan läsas (på finska med svensk resumé) på arbets- och näringsministeriets hemsida, http://www.tem.fi/files/21307/AI_0208_netto.pdf.*

”I LANDSKAPEN BORDE FINNAS EN STARK LANDSBYGDSORGANISATION”

– UUSITALO UNDER ROAD SHOW-SEMINARIUM I S:t MICHEL

Under Road Show-seminariet i S:t Michel (8.1) framhöll Suomen Kylätoiminta ry – Byaverksamhet i Finland rf:s (SYTY:s) ordförande Eero Uusitalo, att utvecklingen av landsbygden behöver en bred skala av olika medel. Landsbygdsföretagandet måste utvecklas och serviceproduktionen borde få nya lösningar, vägar och datanät behöver byggas och upprätthållas, samt att det ges stöd åt organisationsverksamheten. Särskilt borde man på landskapsnivå intensifiera samarbetet mellan olika myndigheter och organisationer. Enligt Uusitalo borde det finnas i landskapen en stark landsbygdsorganisation. Nu är krafterna alltför spridda. Ämnet för seminariet, liksom under hela Road Show-rundan, var byaverksamhetens och Leader-gruppernas nya nationella program *Vastuuta ottava paikallisyhteisö (Lokalsamhället tar ansvar)*. Det nya programmet utvecklar landsbygden inte bara genom näringslivet, utan även som bosättningsområde. Det här betonade Uusitalo och Risto Matti

Niemi, vilken lett uppgörandet av programmet. Ett lockande bosättningsområde drar till sig även företag från olika branscher. *Mer om Road Showen i S:t Michel finns (på finska) på SYTY:s hemsida under webbadress <http://www.kylatoiminta.fi/fi/maaseutuplus/body0=3767>. Se även Järvi-Suomen kylät ry:s hemsida <http://www.jasky.net/>. SYTY, Maaseudun Sivistysliitto – Landsbygdens bildnings- och kulturförbund (MSL) samt landsbygdsnätverksenheten arrangerar en utbildningsdag för lokalsamhällen. Turnén, som startade i Vihtijärvi 15.8.2008, är inriktad på att öka färdigheterna inom den lokala verksamheten och att planera framtiden. På programmet står presentation av det nationella programmet för byverksamhet och Leader-grupper, Vastuuta ottava paikallisyhteisö – Kylätoiminnan ja Leader-ryhmien valtakunnallinen ohjelma 2008-2013 (Lokalsamhället tar ansvar – Byverksamhetens och LEADER-gruppernas nationella program 2008-2013), och diskussion om hur potentialen med programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland kan utnyttjas fullt ut i lokalsamhällenas utvecklingsarbete. Sammanlagt har 17 tillställningar ordnats under hösten och vintern. Ett svenskt tillfälle i februari återstår (<http://www.landsbygd.fi/sv/index/landsbygdsutvecklare/lokalsamhallettaransvar.html>). SYTY:s nationella program för byverksamhet och Leader-grupper kan läsas (på finska) under adress <http://www.kylatoiminta.fi/files/download/Vastuutaottavapaikallisyhteiso-Kylatoiminnanjalleader-ryhmienvaltakunnallinenohjelma2008-20132-2008.pdf>.*

SKÄRGÅRDARNA SVERIGES MEST FÖRETAGSTÄTA REGION

Föreningarna i Skärgårdarnas Riksförbund (SRF) har gjort en kort beskrivning av hur näringslivet utvecklats i de svenska skärgårdarna. Det framgår tydligt hur stora olikheterna är mellan de olika områdena, men också de gemensamma problemen kring isoleringen och transporter. Anpassningen mot en mer traditionell arbetsmarknad innebär även ökad sårbarhet. För att ge en bild av mångfalden i dagens företagande, har SRF påbörjat en inventering av alla företag i de svenska skärgårdarna. En katalog omfattande tusentals företag visar att de traditionella näringarna finns kvar och är starkt representerade men inte längre dominerande. I stället är verksamheten rikt varierad och ofta förknippad med turism. Enligt SRF är skärgårdarna Sveriges mest företagstäta region. Det varierar mellan olika områden, men nära stora städer är andelen företag något lägre. I områden med sämre kommunikationer, och sålunda högre andel företagande, finns dessutom en hög andel med företagande och anställning kombinerade. I det kombinerade företaget finns ofta en utveckling från de traditionella näringarna. I rätt miljö med rätt rådgivning och inspiration kan alla bli företagare. *Det borde inte längre kallas Gnosjöandan, eftersom det finns betydligt fler företagare per invånare i skärgårdarna än i Gnosjö.* Vidare finns det allt fler ”kombinatörer” som har både företagande och anställning. De här ökar med alltmer ändrade anställningsformer som tidsbegränsade anställningar eller utökat distansarbete. Även om bilden ser ljus ut för ett aktivt företagande, så finns många hot och olika åtgärder behövs. Helt övergripande är tillgången till bostäder och kommersiell och offentlig service. Skärgårdsborna är oftast sist på linjen, när det gäller kommunikationer – färjor, post, telefoni eller bredband. Sedan finns det olika slag av hinder och problem i företagandet, t.ex. svårigheter med bygglov, kapitalförsörjning, brist på kompetent arbetskraft m.m. Dessutom finns regelverk som är utformade för stora företag, men som vållar problem för de minsta företagen. *Uppgifterna är ur tidningen Vi skärgårdsbor (nr 4, december 2008), som utges av Skärgårdarnas Riksförbund. Det här numret, med bl.a. lanthandel via Internet och skärgårdsbönder, finns på adress http://www.skargardarnasriksforbund.se/dokumentarkiv/tidningen/nr4_dec_2008.pdf.*

FIBERNÄTET MÅSTE VARA HELT ÖPPET ANSER FIBERKABELFÖRESPRÅKARE
Regeringens tvärvändning ifråga om optiska fibernät innebär att ett stort steg har tagits

mot framtidens infrastruktur, men det räcker inte. Det finns inga konkreta planer på ett genomförande. Att ha landskapen att planera nätet, är att föra inkompetensen och okunskapen inom Finlands datakommunikationer till nya höjder (förutom i Österbotten). Om staten inte sätter hård press på ”marknaden” med konkreta mål, t.ex. 100 Mbit/s öppet fibernät för maximalt 15 euro per hushåll, är man i ungefär samma situation 2015 som i dag. Då finns det bara små byanät här och där och någon lokal teleoperatör som byggt litet fibernät. Ett alternativ är att staten tvångshyr den fiberkabel som redan finns, samt den vägen bygger upp ett oberoende stomnät, utan att operera det. Det andra riktigt stora problemet är hur nätet skall kunna hållas öppet som ett riktigt ”dumt nät”. Det är alltså frågan om ett slags ”postverk” på nätet, som skickar paketen till adressaten utan att det minsta bryr sig om vad det finns inne i paketen. Här kommer nu den stora skillnaden mellan ”datanät” (dumma paketenät) och ”telenät” fram. Även experterna (på telenät) kan eller vill inte se skillnaden och håller på att bygga upp nya telenät utanpå datanäten, alltså man håller på att förstöra datanätets frihet och öppenhet. Genom alla möjliga regler och begränsningar förstörs datanätets öppna struktur och blir ett telenät. Tyvärr är alla regler och lagar anpassade för telenät, vilka var alldeles utmärkta förr, men är nu katastrofala ur det öppna datanätets synvinkel. Hela regelverket måste snabbt göras om, men expertis på datanät tycks det finnas enbart inom universiteten. Man kan inte kräva expertkunskap av politikerna, men de borde vända sig till universiteten, i stället för till de firmor som försöker sälja föråldrad utrustning och koncept. Ett öppet nät är det bästa regeringen kan göra för ekonomin. Det är även det bästa regionala stödet och det billigaste. *Uppgifterna är från en artikel i Hufvudstadsbladet (14.1), vilken skrivits av bonden, teknologie doktorn i datateknik Nisse Husberg. Byggandet av byafibernät hittas på webbsidan <http://portal.Hindersby.net>.*

LÄS ÄVEN DETTA

Bäst vara gymnasieelev i glesbygd

Kommunernas och landstingens tidning *Dagens Samhälle* har undersökt hur vanligt det är att elever som blir behöriga till gymnasiet i Sverige inte har ett fullständigt slutbetyg. Här visar det sig att storstädernas kommunala skolor ökade andelen behöriga med ofullständiga betyg mellan 2007 och 2008. Fler blev behöriga till gymnasiet, men med luckor i betyget. Eleverna har fått godkänt i de tre kärnämnen svenska, engelska och matematik, men saknar betyg i ett eller flera av de övriga skolämnena – 17,5 procent. Storstäderna går mot trenden, då utvecklingen mot en s.k. treämnesskola i Sverige som helhet är bruten med en större andel gymnasiebehöriga, som har en fullständig grundskoleutbildning. Störst chans att gå ut grundskolan med komplett slutbetyg, har överlag eleverna i glesbygdskommuner. Här är det bara 11,7 procent av eleverna som går vidare till gymnasiet med ofullständiga betyg. *Läs mer på adress <http://www.dagenssamhalle.se/zino.aspx?articleID=14167>.*

Se även webbadressen [http://www.smp.se/nyheter/tingsryd/skolavveckling-ingen-vinst\(1081360\).gm](http://www.smp.se/nyheter/tingsryd/skolavveckling-ingen-vinst(1081360).gm) om att lägga ned eller minska verksamheten vid en liten skola inte självklart ger en vinst för samhället.

”Bra planering lönar sig alltid!” – endagskurs om grunderna i projektplanering

Är du intresserad av att utveckla landsbygden via projekt? Delta då i en intensiv svenskspråkig endagskurs i Vasa 27.1 vid Österbottens TE-central. Kursen *Grunder i planering av landsbygdsprojekt* är till för den som inte känner till projektvärlden från tidigare eller som vill uppdatera sin information. Man tar upp grunderna för planering av projekt – inte paragrafer. Kursen, som är gratis förutom lunchen, arrangeras av landsbygdsnätverksenhets tillsammans med Österbottens TE-central och Leader aktionsgruppen. Seinäjoki yrkeshögskola genomför kursen, medan byaombudet Mia Aitokari från Östra Nylands Byar

fungerar som utbildare. Anmälan görs senast 20.1 till Birgitta Antell vid Österbottens TE-central på tel. 010 602 8530 eller på e-mailadress birgitta.antell@te-centralen.fi. Se även adressen <http://www.te-keskus.fi/Public/?contentID=19527&nodeid=10530&area=7646>. Samma kurs ordnas på finska, Maaseutuhankkeen suunnittelun perusteet, 22.1.2009 i Karleby. På <http://www.te-keskus.fi/Public/?contentID=19484&nodeid=10530&area=7646> finns info och anmälningsuppgifter (anmälan har gått ut 15.1, men vid intresse hör er för om efteranmälan) med länkar till uppgifter om utbildningen.

Intresserad av Specialyrkesexamen för landsbygdsutvecklare?

Vid Yrkesakademien i Österbotten (YA!) kan man avlägga *Specialyrkesexamen för utvecklare av landsbygden*, som består av tre examensdelar: företagsamhet, projektkompetens och verksamhet som utvecklare. Examen, vilken riktar sig till resurspersoner som arbetar inom organisationer, föreningar eller företag med anknytning till landsbygd, är avlagd när alla tre examensdelarna är godkända. För mer information om examen se webbadressen http://www.yrkesakademien.fi/swe/Utbildning_for_vuxna/Utbildningar/Naturbruk_och_miljo/Specialyrkesexamen_for_utvecklare_av_landsbygden.155.html.

Svenska yrkesinstitutet, Korsnäs Kurscenter och Vocana har från och med 1.1.2009 bildat Yrkesakademien i Österbotten (YA!), webbadress www.yrkesakademien.fi.

Samma utbildning för landsbygdsutvecklare ordnas (på finska) i bl.a. Jalasjärvi på JAKK EU-tietokeskus. För vidare information se adressen <http://www.jakknet.com/eu-tietokeskus/fin/sivusto.asp?T=1&R=50>.

Webbplatsen Landsbygd.fi förbättras – ge feedback!

Landsbygd.fi-webbplatsens användbarhet skall förbättras. För utvecklingsarbetets skull kartlägger man användarnas erfarenheter och feedback genom ett frågeformulär. Alla som är med i enkäten, deltar i utlottningen av ett överraskningspris. Enkäten, som finns under webbadressen <http://www.webropol.com/P.aspx?id=289528&cid=42432228>, har som sista svarsdatum i dag (16.1).

Webbplatsen Landsbygd.fi, som öppnades 1.5.2007, sköts av landsbygdsnätverksenheten som producerar tjänster för landsbygdsnätverket.

Sydkusten söker planerare

Sydkusten anställer en planerare med uppgift att ansvara för utvecklingsarbetet för utbildningsfrågor inom ramen för det gränsöverskridande samarbete Syd kustens landskapsförbund upprätthåller. Du bör ha god organisationsförmåga, ett gott språk och kunskap i finlandssvenska utbildnings- och kulturfrågor, samt vara resultatorienterad. Förmåga att identifiera behov och möjligheter, samt skapa samarbetsvilliga nätverk, är viktiga redskap i arbetet. Utöver en lämplig examen är det en merit om Du har erfarenhet av projekt inom utbildning och kultur. Ansökan med löneanspråk sänds i elektronisk form senast 26.1. Läs mer om tjänsten under webbadressen http://www.sydusten.fi/annons_planerare.html. Syd kustens landskapsförbund är en part i samarbetsorganisationen Svensk Byaservice. Övriga är Svenska Österbottens Förbund för utbildning och kultur och Svenska studiecentralen. I samarbetet deltar även Ålands bildningsförbund rf.

Personalskifte inom aktionsgruppen I samma båt

Marcus Lepola slutar som projektrådgivare hos den lokala aktionsgruppen I samma båt – samassa veneessä rf ry fr.o.m. 31.1. Lepola, som fungerat som projektrådgivare och företagsrådgivare på I samma båt sedan augusti 2003, kommer att jobba med ett eget forskningsprojekt på Åbo Akademi. Tf verksamhetsledaren Sami Heinonen kommer nu att

sköta Lepolas arbetsuppgifter. Uppgifterna är från I samma båts hemsida under adressen http://www.sameboat.fi/index.php?option=com_content&task=view&id=88&Itemid=107.

Årets första nummer av Uutiskirje

Finska versionen av Svensk Byaservice Nyhetsbrev, *Uutiskirje*, utkommer nu med första numret för i år (se Svensk Byaservice hemsida www.bya.net). Mia Aitokari på Östra Nylands Byar rf står för översättningen och urvalet från de svenska versionerna av Nyhetsbrevet. *Den som är intresserad av den finska versionen kan meddela namn och e-mailadress, samt namnet på det man representerar, t.ex. förening, organisation, arbetsplats o.s.v. till e-mailadressen kenneth.sundman@ssc.fi.*

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet utkommer en gång i veckan och sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaorganisationerna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@ssc.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@ssc.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.
